

Magyarország

Tandem

ANDRÁS DÁVID

- Teljes figyelmükre szükségük lesz, ha a félévi anyagból meg szeretnének érteni bármit is - kezdte a Professzor.

Végignézett a termen és fiatal arcok tömege bámult vissza rá. *Nem tudom, mit keresek itt és azt sem, hogy ezek a fiatal arcok mit keresnek.* Erre gondolt, és ismét erőt vett rajta az a lehangoltság, ami minden félév elején elfogta. Unta saját előadásait, és nem érdekelték hallgatói sem. Évek óta tartott, már csaknem beleszokott. Mély levegőt vett, hogy mielőbb túl legyen a kötelező bevezetésen.

Ekkor felpattant az amfiteátrum ajtaja, a hallgatók feje, mintha távirányító mozgatná, a bejárat felé fordult. Az ajtónyílásban egy bumfordi arc jelent meg, a zavar legkisebb jele nélkül szakítva meg a Professzor monológját.

- Hahó! Ez itt a Derrida-féle előadás?

A hallgatókon gúnyos nevetéshullám söpört végig, a Professzor bensejét valahol mélyen fullasztó haraghullám öntötte el, mégis látszólagos nyugalommal válaszolt.

- Hiszen Derrida évek óta halott!

- Évek óta? Az idő mint tényező számomra nem kizáró ok! - válaszolt pimaszul a behatól. - Egyáltalán melyik korszakba csöppentem? Ókor? Újkor? Végül is...

A Srác megpróbált visszavonulót fűjni, aprót lépett a folyosó felé, de a Professzor megállította.

- Ha már itt van, jöjjön be, nagyokos!

A Srác belépett és megállt az előadópuh oldalán. A lányok érdeklődve méregették, tetőtől talpig; a fiúk gúnyos mosollyal konstatálták, hogy egy érdektelen személlyel nőtt csupán a hallgatók tábora. De a Professzor hirtelen ötlettel másként döntött.

- Mivel késett és rossz helyre jött, ezzel gyakorlatilag megfelel előadásunk fő témájának. Ma „Az idő és tér egységé”-ről lesz szó. És mivel azt mondja, az idő az Ön számára nem lényeges faktor, megkérem, vegye át a helyem, és adja elő nekünk remélhetőleg forradalmi nézeteit az idő és a tér kapcsolatáról.

A hallgatóság ismét felnevetett, miközben a Srác különösebb zavar nélkül helyezte hátizsákját az előadói asztalra.

- A kerékpáromat a folyosón hagytam, remélem, nem nyúlják le, amíg itt ökörködünk.

- Azt mondta: AMÍG, így talán az idő még az Ön számára is jelent valamit. Térjen a tárgyra, időtlen fiatalember! Térídj! Gyerünk! Vár reánk a végtelen tér és az örökkévalóság!

A Professzor beült az első sorba, és élvezte a hatást, élvezte, hogy belemászhat egy pimasz hallgatója lelkébe. Őt megtapasva elégtételt vehet azért, hogy csupán másodrendű kutató maradt, és cikkei sem jutottak tovább néhány egyetemi kiadványnál, amelyek soha senkiből nem váltottak ki semmilyen reakciót. Keserű belenyugvással érezte, hogy élete nem tartogat számára több lehetőséget. Egyetlen feladata az maradt, hogy megküzdjön a kirúgás rémségével, és megtartsa katedráját.

- Halljuk, halljuk, definiálja számunkra a teret és az időt!

A Srácon a megilletődés legkisebb jele sem mutatkozott. Felült pultra, és lábait lógáztatva belekezdett.

- Az egésznek semmi értelme. Csak betokosodott vén elmék ragaszkodnak hajdan felállított elméleteikhez, melyeket valamikor kedvenc olvasmányaikból összeollóztak. Nem gondolnak arra, hogy mennyire szubjektív mindez, mennyire saját biológiánk szerint érzékelünk teret és időt, és tesszük anélkül, hogy figyelembe vennénk, mennyire érdektelen mindez a világegyetem szempontjából.

- Mindenki csak magáért beszél - szúrta közbe az előadó, de a Srác leintette.

- A tér és az idő olyan, mint egy szivacs labda - két tenyere között ekkor mintha egy láthatatlan labdát tartana, ezzel játszva mutatta be a maga elméletét.

- Tehát mondjuk, hogy ez a szivacs labda önmagában a tér és az idő. Persze az idő is a tér része, a maga sajátos dimenzióival. A tér és az idő egysége talán nehezen felfogható; ellenben egy ilyen szivacs labda, ugyebár, teljesen megfogható, igaz? - és a hallgatóság közepébe dobta a nemlétező labdát.

- Visszadobnád, haver?

A hallgatók kezdtek élvezni a játékot, egymásnak dobálták, végül visszadobták a Srác felé a láthatatlan labdát.

A Srác elkapta, kicsit játszott vele miközben folytatta.

- A nagy tudósok, kutatók, prof-ok már réges-régen mindent összekeverték. Túlságosan belegabalyodtak saját elméleteikbe ahhoz, hogy bevallják, mindent előlről kell kezdeni és újra átgondolni. Ehelyett faktorokat illesztenek a rendszerbe, hogy korrigálhassák felbukkanó hibáikat, ezzel tetézve tévedéseiket.

- Ha jól értem, kedves kolléga, azt próbálja nekünk megmagyarázni, miért késett - szólt közbe a Professzor, de nem tudta megingatni a Srácot.

- Majd megérti, kedves kolléga, valójában nem késtem. Az én saját időm szerint pontos voltam, akár a halál. Az ön számára késtem, de hát érthető, az Ön tere és ideje más, mint az enyém. Én pontosan jókor voltam, a pontosan megfelelő helyen. Különben nem ülnék itt a katedrán, maga helyett osztva az észet. Tehát az teljesen relatív dolog, kinek az ideje előbbre való a többiek idejénél.

A hallgatók egyre jobban élvezték a szópárbajt. A Professzor érezte, most okosabb lesz, ha csendben marad.

- Itt van ez a labda. Mindenki látja, ugye? – a Srác felmutatta a nem létező labdát. Csillogó szemek bámultak rá. - Halljam, látjátok a labdámat? Haver, hiszen visszadobtam neked, akkor legalább te mondd, mit látsz?

- Látjuk, látjuk!

A Professzor hitetlenkedve ingatta a fejét, de vele már senki sem törődött.

A Srác még mindig láthatatlan szivacsabdáját dömöckölte, játszott vele, összenyomta, kiengedte.

- Azért ne vigyük túlzásba! Alapjaiban tévednek, barátaim! Amiről én beszélek, az láthatatlan és megfoghatatlan. Engem nem az érdekel, hogy mi ez a nem létező szivacs, amit itt nyomkodok, hanem az a tér, ami a szivacs szálacskái között, annak pórusaiban, a belsejében van. Legyen ez a szivacs valódi vagy láthatatlan, a tér benne mindig láthatatlan marad, nem igaz? Láthatatlan, megfoghatatlan és mégis tagadhatatlanul létező tér, egészen addig, míg a szivacs létezik. Nevezük tehát a szivacsot időnek! Az is, hiszen az idő nem több, mint a negyedik dimenzió. Sőt mondhatnám, az időnek is több dimenziója van. Ahogy ezt az egészet összenyomom, vagy engedem, hogy ismét felvegye a maga valódi alakját, eszerint a téridő is nyomódik, szűkül vagy tágul. No, ezen rágódjanak kicsit, viszlát, remélem ugyanolyan jól szórakoztak, mint én!

A teremben csend volt, amit a csengő hangja tört meg.

A Srác leugrott az előadópultról, a láthatatlan szivacsabdát a plafon felé hajította, fogta a cuccait, és egy fejbólintással távozott. A szokástól eltérően a hallgatók nem ugrottak fel helyükről, nem rohantak kifelé, hanem csendben próbálták megemésztetni, mi is történt velük. Ahogy a Professzor is.

- Nem tudom, honnan cseppent be hozzánk az a kölyök. Korábban sosem láttam.

- Megismernél te bárkit is a hallgatóid közül? – kérdezte a felesége.

A Professzorban felmerült néhány fiatal hallgatólány feneke, feszes, vékony combja vagy hetyke cicije, de arcokra nem emlékezett.

- Megkérdezem holnap az irodában. Remélem, nem valaki valakije, aztán leszólnak érte, mit kutakodom utána.

- Miért izgat annyira a dolog? Egy fiatal srác volt, semmi több.

- Nem, ez nem egy semmi-több-gyerek volt. Értelmes volt, okos, pimasz, és ennek megfelelően veszélyes.

A Professzor felesége mosolyogva ingatta a fejét. – Csak nem fogsz egy jöttment kis hallgatódtól tartani?

- Talán ha a nevét megmondaná, könnyebben rátalálnánk – mondta az adminisztrátor.

- Nem tudom, mi a neve. Nincsenek fényképek a diákokról?

- Vannak. Csak nem akarja mind a 3000 hallgató képét végignézni?

- Kénytelen leszek.

Az adminisztrátor átadta helyét a Professzornak, és felé fordította a számítógép képernyőjét. – Jó szórakozást, részemről hazamentem.

A Professzor ezt már nem hallotta, teljesen belemerült a hallgatók adatbázisába. De még csak hasonló arcot sem talált. Nincs köztük, gondolta. Kintről jött...

- Azt mondja, kintről? Mit ért azon, hogy kintről? – szólalt meg egy csúfondáros hang mögötte. A Professzor megpördült székén, és hirtelen ismét szemtől szemben találta magát a Sráccal.

- Ki maga? – kérdezte. – Honnan jött? Miért zavarja meg az előadásomat?

- Ki vagyok? Örök kérdés. Miért érdeklí, hogy ki vagyok, amikor egyik hallgatója sem érdeklí? Fontos ez magának? Nem zavartam én meg semmit. Maga kérte, hogy mondjam el, amit a téridő egységéről gondolok.

- Na de azzal a nevetséges szivacs labdával...

- Nem tudom, mi nevetséges a téridőn. De ne törődjön vele! A labdát már kidobtam.

- Szórakozik velem? Hogyan dobhatott ki egy nem létező tárgyat?

- Nem szórakozom, valóban kidobtam! Ha velem tart, megmutatom.

A Professzor vonakodott némileg, semmi kedve nem volt egy gyanús senkiháziival tartani, de ahogy belenézett a fiú gunyoros szemébe, vállat vont, és elindult a fiú után.

- Hova visz? – kérdezte, ahogy kiléptek az ajtón, de ekkor a fiút már mintha a föld nyelte volna el. A Professzor tévován forgatta fejét. Ekkor két hallgatója lépett mellé, két lány, az állandóan jókedvű, vihorászós típusból.

- Mondják! Ismerik valahonnan azt a fiút, aki az előadáson a láthatatlan szivacs labdájával játszadozott?

A lányok egymásra néztek, egy pillanatra elkomolyodtak, azután felvihogtak.

- Láthatatlan szivacs labda?

- Talán a srác is láthatatlan volt, nem?

- Nem láttunk semmit!

- Ott se voltunk!

És már mentek is tovább, egymásba karolva, mintha ez lenne a világ legtermészetesebb dolga. A Professzor próbálta megjegyezni arcukat, hogy vizsgáztatáskor kicsit megszívassa majd őket, de mindkettőnek csak olyan ezerből egy átlagarca volt. Csak távolodó fenekükkel üzentek a Professzornak, ringó, a szerelem terét körülölelő csípővel.

- Hétvégén ugrani megyünk. Foglaltam számodra is helyet – mondta kollégája a matematika tanszékről.

- Szó sem lehet róla! Tériszonyom van.

- Akkor nem véletlenül foglalkozol a világűrrel!

- Nem megyek sehová! Még itt a szobában is úgy érzem, hogy elfogy körülöttem a tér. Nekimegyek a bútoroknak, a falak egyre közelebb jönnek hozzám.

- Régebben sosem panaszkodtál ilyesmire.

- Tudod, mióta leépítések vannak az egyetemen, kicsit szorongok.

- Pont te mondasz ilyet? Aki néhány éve még fennen hangoztattad, hogy a tudás számít, semmi más?

- Az akkor volt. Most úgy érzem, minden inog.

- Egy okkal több, hogy legyőzhed a fóbíádat.

- Nem érdekel az ugrás.

- Miért nem?
- Mert őrültségnek tartom. Felrepüljek, azután kiugorjak, csupán azért, hogy visszakerüljek arra a pontra, ahonnan elindultam...
- Pedig a dolgok mindig visszakerülnek nyugalmi állapotukba.
- Persze. Én hétvégén nyugalmi állapotom perceit otthon töltöm majd. Bocs, elkések a saját előadásomról!

- Megtaláltad a srácot? – kérdezte a felesége a vendéglőben.
- Ő talált meg engem.
Úgy tűnt, az asszonyt ez a válasz inkább szórakoztatta, de talán csak a vörösbor volt rá ilyen vidító hatással.
- Ügyes fiú!
- Azt akarod mondani, hogy ügyesebb nálam, igaz?
- Jaj, ne vedd annyira a lelkedre! Tudod jól, milyenek ezek a gyerekek. Teli vannak energiával, forr az agyuk.
- Az az érzésem, mintha ismerném valahonnan a kölyköt. Ennyi pimaszságot nem felejt el könnyen az ember.
- Látom, egészen magadon kívül vagy.
- Nem vagyok magamon kívül. Csak gyűlölöm, mikor megzavarják a nyugalmamat.

Az asszony elgondolkozva nézte férjét, és hörpintett borából.

Egyáltalán! Mi az, hogy magamon kívül vagyok? Én nem vagyok magamon kívül. Én jól megvagyok magamban! Belül.

A Professzor saját kocsijával érkezett a kis reptérre, ahol a hangár mellett már gyakorolt az ugrásra készülő csapat. A Professzort is berángatták maguk közé, és szinte észre se vette, már szemüveggel, sisakkal a fején egy kis gép gyomrában ültek, a repülő pedig teljes gázzal kapaszkodott 4000 méter magasságba. A Professzor körbepislantott, de mindenkin színes sisak és szemüveg volt; a társaság rettegő marslakók csapatának tűnt.

Azután az események automatikusan követték egymást. Leemelték a gép oldalajtóját, és már ugrott is az első páros. A Professzor érezte, hogy torkában dobog a szíve, ő volt soron, a társa utoljára ellenőrizte a hevedereket a testén, majd összekapcsolta magát vele, és egy barátinak nem nevezhető lökessel kihajította a gépből.

A Professzorból felháborodott üvöltés tört fel.

- Még nem döntöttem el, ugrok-e egyáltalán!

Szabadon zuhant, forgott, pörgött, bukfencezett, érezte testén a levegő ellenállását, és egyszerre felfogta ennek a zuhanásnak a szépségét. Szabad volt végre, lebegett, még az is megfordult agyában, az angyalok érezhetnek így, mikor a fellegekkel labdáznak.

Azután eszébe jutott, talán érdemes lenne kinyitni az ernyőt. Társa, aki mindent felügyelt, ekkor levette szemüvegét. A Srác volt.

A Professzor ekkor ismét üvölni kezdett.

- Nyisd már ki az a rohadt ernyőt! – csak artikulátlan hangok törtek ki belőle, száját is eltorzította a 200 kilométeres ellenszél.

Zuhantak. A Professzor arra gondolt, talán ezek utolsó másodpercei. Eufórikus

nevetés rázta a testét, érezte, mindjárt elájul.

A fiú hatalmasat rántott a Professzor hevederén.

- Nem akarsz a nyugvópontra visszatérni?
- Mindig az érdekelt, hogyan juthatok egyre feljebb. A visszaútnak nincs jelentősége.

Kitárt karokkal repültek, és a Professzor észrevette, hogy akár egy siklórepülő, őket is egyre feljebb hajtja a légáram. A Fiú irányításával, orrukat felfelé tartva, megindultak felfelé. Aztán elfogyott a levegő, kinn voltak a világűrben. Körülöttük kisebb-nagyobb fém és műanyagdarabok lebegtek, ezek közt siklottak.

- Mintha roncsstelepen lennénk.
- Ez az űrszemét-burok. A Föld növeszti, akár egy rákos daganatot.
- Elég veszélyesnek tűnik. Nem mehetnénk távolabb?
- Biztosan ezt akarod? Az még ennél is veszélyesebb!
- Ennél semmi sem lehet veszélyesebb. Ez a tömérdek elhagyott tárgy...
- Gyere, akkor mutatok valamit!

És repültek tovább, egyre távolabb a Földtől, túl a szeméztónán. A Professzor úgy érezte, delirál. Mintha két évvel korábban levetett kabátját látta volna, azután hajdan volt, első autóját. A térség egyre jobban benépesült. Emberek mindenfelé.

- Hello, hello, szép napot! – integettek régi barátai.
- Szem elől tévesztettek benneteket.
- Nem. Nem. Elhagytál minket!
- Klára?
- Hello - mosolygott rá a nő. – Engem is eldobtál. Nem emlékszel?

És aztán jöttek, mind, a többiek.

Az elhagyott szerelmek, az elfelejtett családtagok, a megcsalt barátok a megvalósulatlan álmok, a kedvenc tanárok, az ejtett munkatársak, a szépre törő vágyak és merész tervek, az abbamaradt kutatások és az elfecsérelt órák, mind ott keringtek ebben a szeméztónában. A Professzor tágra nyílt szemmel bámulta saját múltját.

Éles fájdalom hasított szívébe, és a fiatal srác felé fordult.

- Itthon vagyok - mondta a Srác.
  - Tudom már, ki vagy.
- A fiú nevetett.

DÁVID András, magyarnyelvű szerző, Budapest, 1950. Vegyészeti tanulmányok után metallurgus mérnöki diplomát szerez. Basszusgitáros rock-, nagybőgős szimfonikus zenekarban. Mozdonyvezetőgyakornok, segédmunkás egy harci repülőgépgyárban, kameraasszisztens a MTV-nél, film-előhívó; eközben megcsinálja első saját filmjét, *Földalatti idő*. Jelenleg íróként, forgatókönyvíróként, és filmesként dolgozik. Első novellája *Kisdrakula és a Hunok* a párizsi *Magyar Műhely*-ben 1977-ben, első regénye, *A Szaturnusz Gyűrűje*, Kiki Roller írói álnéven jelent meg. Két folyóiratot alapított: *p'ART* video-művészeti magazint (1987-1990), és az *Oriens Expressz* című lapot, melynek első száma 2008-ben jelent meg.

Hongrie

Tandem

ANDRÁS DÁVID

« Si vous voulez y comprendre quoi que ce soit, vous devrez consacrer toute votre attention à la matière enseignée ce semestre », commença le Professeur.

Il parcourut la salle du regard et une foule de visages juvéniles le fixa en retour. *Je ne sais pas ce que je fabrique ici, ni ce que ces jeunes fabriquent ici*, pensa-t-il, et, une fois de plus, s'empara de lui l'abattement qui le saisissait à chaque début de semestre. Ses propres cours l'ennuyaient, et les étudiants ne l'intéressaient plus. Ça durait depuis des années, mais il ne s'y était toujours pas habitué. Il inspira profondément avant de faire un sort à l'introduction de rigueur.

C'est alors que claquèrent les portes de l'amphithéâtre, et les têtes des étudiants se tournèrent vers l'entrée, comme si elles étaient téléguidées. Dans l'embrasure, apparut un malotru qui interrompit le monologue du Professeur sans montrer le moindre signe de gêne :

« Hého ! C'est ici, le cours de Derrida ? »

Une vague de rires moqueurs parcourut l'auditoire, tandis que la colère submergeait le Professeur jusqu'aux tréfonds. Malgré cela, il répondit avec un calme apparent :

« Mais Derrida est mort depuis des années !

— Des années ? D'après moi, le facteur temps n'est pas un principe déterminant ! répliqua l'intrus avec insolence. Au fait, dans quelle époque suis-je tombé ? Au Moyen-Âge ? Dans les Temps modernes ? De toute façon... »

Le Môme tenta de battre en retraite, il fit un pas en direction du couloir, mais le Professeur l'arrêta :

« Puisque vous êtes là, entrez donc, gros malin ! »

Le Môme approcha et s'arrêta sur le côté de la tribune. Les filles l'examinèrent de la tête aux pieds avec intérêt ; les garçons constatèrent avec un sourire ironique que le camp des étudiants ne s'accroissait que d'un individu inintéressant. Mais le Professeur changea soudain d'idée :

« Le fait que vous soyez arrivé en retard, en vous trompant d'endroit, est une illustration pratique du sujet principal de notre cours. Aujourd'hui, il sera question de l'unité du temps et de l'espace. Comme vous avez affirmé que, selon vous, le temps n'est pas un facteur essentiel, veuillez prendre ma place et nous exposer votre théorie, probablement révolutionnaire, sur les rapports entre l'espace et le temps. »

L'auditoire se remit à rire tandis que le Môme, sans se troubler, posait son sac-à-dos sur le bureau du conférencier :

« J'ai laissé mon vélo dans le couloir. J'espère qu'on ne va pas me le faucher pendant que nous bavassons ici.

— Vous avez dit : *pendant que*, c'est donc que le temps signifie peut-être quelque

chose, même pour vous. Venez-en au fait, jeune déphasé ! L'espace-temps ! Allons, l'infini et l'éternité nous attendent ! »

Le Professeur s'assit au premier rang, jouissant de son pouvoir, jouissant de s'imposer dans l'esprit d'un étudiant insolent. En l'écrasant ainsi, il se consolait du fait qu'il demeurait un chercheur de second ordre, que ses articles n'allaient pas au-delà de quelques publications universitaires et n'avaient jamais suscité la moindre réaction de la part de quiconque. Avec une résignation amère, il se rendait compte que sa vie ne lui réservait plus d'autres potentialités. La seule tâche qui lui incombait encore, c'était de combattre le spectre du renvoi et de conserver sa chaire.

« Allez, on vous écoute, définissez-nous l'espace et le temps ! »

Le Môme ne montrait pas la moindre intention de vouloir s'exécuter. Il s'assit sur le bureau et se mit à balancer les jambes :

« Tout ça n'a aucun sens. Seuls de vieux fossiles s'accrochent encore à des théories dépassées qu'ils ont compilées, autrefois, à partir de leurs lectures favorites. Ils ne savent pas à quel point tout ça est subjectif, à quel point nous percevons l'espace et le temps en fonction de notre propre biologie, sans même y prêter attention, à quel point tout cela est insignifiant du point de vue de l'univers.

— Chacun parle pour soi, intervint le maître de conférences, mais le Môme l'arrêta d'un geste :

— L'espace et le temps sont comme une balle en caoutchouc-mousse », dit-il en feignant de tenir entre ses paumes une balle invisible, avec laquelle il jouait tout en exposant sa théorie.

« Bon, disons que cette balle de caoutchouc-mousse est en soi l'espace et le temps. Bien sûr, le temps aussi fait partie de l'espace, c'est l'une de ses dimensions. L'unité de l'espace et du temps est peut-être difficile à concevoir ; en revanche, une balle comme ça, n'est-ce pas, est très facile à concevoir, pas vrai ? »

Et il lança la balle inexistante au milieu de l'assistance :

« Tu me la renvoies, mec ? »

Les étudiants commençaient à apprécier le jeu, ils se firent des passes entre eux, puis renvoyèrent au Môme la balle invisible. Ce dernier l'attrapa et joua un peu avec elle tandis qu'il poursuivait :

« Les grands savants, les chercheurs, les profs embrouillent tout depuis un sacré bail. Ils pataugent trop dans leurs propres théories pour s'avouer qu'il faut tout reprendre et tout réviser depuis le début. À défaut, ils ajustent des facteurs au système pour pouvoir corriger leurs erreurs les plus criantes et compenser ainsi leurs manques.

— Si je comprends bien, cher collègue, vous essayez de nous expliquer pourquoi vous étiez en retard, lança le Professeur, mais il ne parvint pas à démonter le Môme.

— Vous allez comprendre, très cher collègue, qu'en réalité je n'étais pas en retard. D'après mon propre temps, j'étais ponctuel, tout comme la mort. C'est d'après vous que j'étais en retard ; mais il est clair que votre espace-temps est différent du mien. Moi, j'étais exactement à l'heure, exactement à l'endroit adéquat. Sinon, je ne serais pas assis à cette tribune, en train de dispenser mes lumières à votre place. C'est donc une question tout à fait relative de savoir quel temps prévaut sur celui des autres. »

Les étudiants prenaient de plus en plus plaisir à cette joute verbale. Le Professeur sentit que désormais, il ferait mieux de garder le silence.

« Voici la balle. Tout le monde la voit, n'est-ce pas ? » fit le Môme en désignant la balle inexistante. Des regards ébahis le fixèrent. « Alors, vous la voyez bien, cette balle ? Mec, puisque tu me l'as renvoyée, toi, au moins, dis-le : qu'est-ce que tu vois ?

— On la voit, on la voit ! »

Le Professeur secoua la tête, incrédule, mais personne ne faisait plus attention à lui.

Le Môme malaxait, lançait, pressait, relâchait toujours la balle de caoutchouc-mousse invisible.

« N'exagérons pas, tout de même ! Vous vous trompez complètement, les amis ! Moi, je parle de ce qui est invisible et inconcevable. Ça ne m'intéresse pas de connaître ce truc en mousse inexistant que je pétris, mais l'espace qui se trouve à l'intérieur de la mousse, entre ses brins, dans ses pores. Que cette mousse soit réelle ou invisible, l'espace au-dedans reste toujours invisible, pas vrai ? Un espace invisible, inconcevable, et qui pourtant existe incontestablement, pour toute la durée d'existence de la mousse. Eh bien, appelons *temps* cette mousse ! Puisqu'aussi bien, le temps n'est rien de plus que la quatrième dimension. J'irais jusqu'à dire que le temps aussi a plusieurs dimensions. De même que je comprime ou relâche cela pour percevoir à nouveau sa forme véritable, de même, l'espace-temps se contracte, rétrécit ou se dilate. Bon, cogitez un peu là-dessus, salut, et j'espère que vous vous êtes autant amusés que moi ! »

La salle était silencieuse lorsque la sonnerie retentit.

Le Môme sauta du bureau de la tribune, propulsa la balle de caoutchouc-mousse invisible vers le plafond, prit son barda, salua d'un signe de tête et s'éloigna. Contrairement à leurs habitudes, les étudiants ne bondirent pas sur leurs pieds, ne se ruèrent pas vers la sortie, mais tentèrent d'assimiler en silence ce qui leur arrivait. Le Professeur fit de même.

« Je ne sais pas d'où il tombe ce gamin. Je ne l'ai jamais vu auparavant.

— Tu es sûr de pouvoir reconnaître n'importe lequel de tes étudiants ? » demanda sa femme.

Dans la mémoire du Professeur ressurgirent quelques beaux petits culs de jeunes étudiantes, des cuisses minces et musclées ou des nichons arrogants, mais il ne se souvenait pas des visages.

« Je demanderai demain à l'administration. J'espère qu'il n'est pas le chouchou de quelqu'un qui lui rapportera ensuite que j'ai enquêté à son sujet.

— Pourquoi cette histoire t'énerve à ce point ? C'est juste un môme, rien de plus.

— Non, ce n'est pas un gamin-rien-de-plus. Il est intelligent, fin, insolent, et de ce fait, dangereux. »

La femme du Professeur secoua la tête en souriant :

« Tu ne vas tout de même pas te méfier d'un petit étudiant de rien du tout ? »

« Peut-être que si vous nous donniez son nom, nous le trouverions plus facilement, dit la secrétaire.

— Je ne sais pas son nom. Vous n'avez pas de photos des étudiants ?

— Si, mais vous n'allez pas passer en revue les photos de trois mille étudiants ?

— Je suis bien obligé. »

La secrétaire donna sa place au Professeur et tourna vers lui l'écran de son ordinateur :

« Amusez-vous bien ! Moi, je rentre chez moi. »

Le Professeur n'écoutait déjà plus, il était complètement plongé dans la base de données « étudiants ». Mais il ne trouva pas un seul visage qui ressemblât à celui du Môme. Il n'est pas des nôtres, songea-t-il. Il vient de l'extérieur...

« Vous dites : de l'extérieur ? Qu'entendez-vous par là, de l'extérieur ? » résonna une voix narquoise derrière lui.

Le Professeur fit une pirouette sur son siège et se retrouva brusquement nez-à-nez avec le Môme.

« Qui êtes-vous ? demanda-t-il. D'où venez-vous ? Pourquoi avez-vous perturbé mon cours ?

— Qui je suis ? Éternelle question. Pourquoi voulez-vous savoir qui je suis, alors que vous ne vous intéressez à aucun de vos étudiants ? Quelle importance pour vous ? Moi, je n'ai rien perturbé du tout. C'est vous qui m'avez demandé de dire ce que je pensais de l'unité spatio-temporelle.

— D'accord, mais cette balle de caoutchouc-mousse ridicule...

— Je ne vois pas ce qu'il y a de ridicule dans l'espace-temps. Mais ne vous en préoccupez plus ! De toute façon, j'ai jeté cette balle.

— Vous vous moquez de moi ? Comment pourriez-vous jeter un objet qui n'existe pas ?

— Je ne me moque pas, je l'ai vraiment jetée ! Si vous m'accompagnez, je vais vous le montrer. »

Le Professeur renâcla un peu, il n'avait aucune envie de suivre un vaurien suspect ; mais il croisa le regard ironique du garçon, haussa les épaules et le suivit.

« Où m'emmenez-vous ? » demanda-t-il en franchissant le seuil, mais soudain, il lui sembla que la terre avait englouti le garçon. Hésitant, le Professeur tourna la tête. Deux étudiants étaient en train de marcher dans sa direction, deux filles, de celles qui gloussent gaiement sans arrêt.

« Dites-moi ! Vous connaissez le garçon qui a joué avec la balle de mousse invisible pendant mon cours ? »

Les filles échangèrent un coup d'œil, se rembrunirent un instant, puis s'esclaffèrent :

« La balle de mousse invisible ?

— Peut-être que le gars aussi était invisible, non ?

— On n'a rien vu !

— On n'était pas là ! »

Elles repartirent bras dessus bras dessous, comme si de rien n'était. Le Professeur essaya de mémoriser leurs visages afin de les étriller un peu à l'occasion d'un examen, mais toutes deux avaient des traits passe-partout comme il y en a des milliers. Seuls leurs beaux petits culs qui s'éloignaient parlaient au Professeur, et leurs hanches qui se balançaient, à proximité du siège de l'amour.

« On va sauter ce week-end. J'ai pris une place pour toi, dit son collègue du département de mathématique.

— Pas question ! J'ai peur du vide.

— Ce n'est donc pas un hasard, si tu travailles sur le vide cosmique !

— Je n'irai pas ! Déjà dans cette pièce, je sens l'espace manquer autour de moi. Je me cogne aux meubles, les murs se rapprochent de plus en plus de moi.

— Il y a longtemps que tu ne t'étais pas plaint de ce genre de chose.

— Tu sais, depuis qu'il y a eu des coupes sombres à l'université, je me sens un

peu oppressé.

— Et c'est toi qui dis ça ? Toi qui, il y a quelques années encore, criais sur les toits que seule comptait la science, rien d'autre ?

— C'est du passé. Maintenant, je sens que tout vacille autour de moi.

— Raison de plus pour tâcher de vaincre ta phobie.

— Le saut ne m'intéresse pas.

— Pourquoi ?

— Parce que je trouve que c'est une folie. M'envoler pour sauter ensuite, juste pour me retrouver à l'endroit d'où je suis parti...

— Pourtant les choses retournent toujours à l'état de repos.

— Bien sûr. Mais, ce week-end, je vais passer chez moi mes moments de repos. Excuse-moi, je vais être en retard à mon propre cours ! »

« Alors, tu l'as retrouvé, ce même ? demanda sa femme au restaurant.

— Non, c'est lui qui m'a retrouvé. »

La dame parut assez amusée par la répartie, mais c'était peut-être seulement le vin rouge qui avait sur elle cet effet réjouissant.

« Malin, le garçon !

— Tu veux dire qu'il est plus malin que moi, pas vrai ?

— Oh, ne prends pas tout pour toi ! Tu sais bien comment sont ces jeunes. Débordants d'énergie, le cerveau en ébullition.

— J'ai l'impression de connaître ce gamin. On n'oublie pas facilement ce genre d'impertinence.

— Je vois, tu es complètement hors de toi.

— Mais non, je ne suis pas hors de moi. Seulement, je déteste qu'on perturbe ma tranquillité. »

La dame fixa pensivement son mari, et but une gorgée de vin.

Pas du tout ! Qu'est-ce que ça signifie, hors de moi ? Je ne suis pas hors de moi. Je suis tout à fait en moi ! À l'intérieur.

Le Professeur arriva en voiture sur le petit aérodrome où le groupe qui devait sauter s'entraînait déjà à côté du hangar. On le cacha parmi eux et, sans presque s'en rendre compte, voilà qu'ils se retrouvèrent, équipés de lunettes et d'un casque sur la tête, assis dans le ventre d'un petit appareil. L'avion grimpa plein gaz jusqu'à 4000 mètres d'altitude. Le Professeur jetait des coups d'œil autour de lui, mais tout le monde portait des lunettes et un casque coloré ; la compagnie ressemblait à une bande de Martiens terrifiés.

Ensuite, les événements s'enchaînèrent automatiquement. On abaissa la porte latérale de l'appareil, et déjà le premier couple sautait. Le Professeur sentait son cœur battre dans sa gorge, c'était son tour, son partenaire vérifia une dernière fois les sangles sur son corps, puis il s'attacha à lui et le poussa hors de l'appareil d'une pression rien moins qu'amicale.

Le Professeur hurla d'indignation :

« Je n'avais pas encore décidé si j'allais sauter ou non ! »

Il filait librement, tournoyait, vrillait, culbutait, éprouvant la résistance de l'air contre son corps, et tout à coup, il saisit la beauté de cette chute. Il était enfin libre, il flottait, et il lui vint à l'esprit que les anges devaient ressentir cela, quand ils jouaient au ballon avec les nuages.

Soudain, il se dit qu'il pourrait être utile d'ouvrir le parachute. Son compagnon qui remarquait tout, ôta alors ses lunettes. C'était le Môme.

Le Professeur se remit à hurler :

« Ouvre cette saleté de parachute ! »

Mais seuls des sons inarticulés s'échappèrent de sa bouche déformée par un vent contraire de 200 km/h.

Ils filaient toujours. Le Professeur songea qu'il vivait sans doute ses dernières secondes. Un rire euphorique le secoua, il sentit qu'il allait s'évanouir.

Le garçon tira un grand coup sur la sangle du Professeur :

« Tu ne veux pas qu'on revienne se poser ? »

— J'ai toujours voulu savoir comment monter plus haut. Retourner en arrière n'a aucun sens. »

Ils volaient, les bras écartés, et le Professeur remarqua que le courant d'air les chassait tous deux vers le haut tels des planeurs. Guidés par le garçon, tenant le nez levé, ils commencèrent à monter. Puis l'air se raréfia, ils sortaient de l'atmosphère. Autour d'eux flottaient des morceaux de métal et de matière plastique de tailles diverses entre lesquels ils se faufilaient.

« On se croirait dans un dépotoir.

— C'est la fatrasphère. La Terre grossit comme une tumeur cancéreuse.

— Ça semble assez dangereux. On ne pourrait pas s'éloigner ?

— Tu es sûr de le vouloir ? Ça pourrait devenir encore plus dangereux !

— Rien ne pourrait être plus dangereux que ça. Que cette foule d'objets abandonnés...

— Alors, viens, je vais te montrer quelque chose ! »

Ils continuèrent à voler, s'éloignant de plus en plus de la Terre, à travers la zone des épaves. Le Professeur avait l'impression de délirer. D'apercevoir son manteau jeté deux ans auparavant, et puis, remontant le temps, sa première voiture. L'espace se peuplait de monde. De toutes parts, des gens.

« Hello, hello, belle journée ! l'interpellaient de vieux amis.

— Oh ! Je vous avais perdus de vue.

— Non, non, tu nous as laissés tomber !

— Klara ?

— Hello, lui sourit une femme. Moi aussi, tu m'as jetée. Tu ne t'en souviens pas ? »

Et ensuite ils vinrent tous, tous les autres.

Les amours délaissées, les parents négligés, les amis trahis, les rêves inaccomplis, les professeurs préférés, les collègues lâchés, les belles ambitions et les projets audacieux, les recherches abandonnées et les heures gaspillées, tout cela tourbillonnait là, dans la zone des épaves. Le Professeur contemplait son propre passé, les yeux écarquillés.

Une douleur aiguë transperça son cœur, et il se tourna vers le jeune homme.

« Me voici chez moi, fit le Môme.

— Et je sais qui tu es. »

Le garçon éclata de rire.

Traduit du hongrois par Sophie KÉPÈS

Auteur de langue hongroise, né à Budapest en 1950, András DÁVID, après des études de chimie, obtient un diplôme d'ingénieur métallurgiste. Il est guitariste basse dans un groupe de rock, contrebasse dans un orchestre symphonique. Conducteur de locomotive, manœuvre dans une usine d'avions de combat, assistant caméraman à la Télévision Hongroise et développeur de pellicules ; entre-temps, il tourne son premier film, Temps souterrain. Actuellement, il travaille comme écrivain, scénariste et réalisateur. Sa première nouvelle, Petidracula et les Huns, est publiée à Paris dans L'Atelier hongrois en 1977 ; son premier

roman, *L'Anneau de Saturne*, paraît sous le pseudonyme Kiki Roller. Il a fondé deux revues : le magazine d'art vidéo *p'ART* (1987-1990), et *Orient Express*, dont le premier numéro sort en 2008.